

EGONA ŽIVERTA FOTO

"Tur apmale – tāda!", runājot par galveno pāreju pie veikala "Lielie loģi", gandrīz pusspriža augstumu rāda Jānis Kupšis, kurš pārvietojas ar elektroskūteri. Tas esot šķērslis ne tikai invalīdiem, bet arī veciem cilvēkiem ar staigulīšiem vai ratiņšomām, kurās ved produktus no tirgus.

Savā stūrītī, mazās grupiņās

E. Birznieks redz, ka pilsētas ielās arvien vairāk parādās cilvēki ratiņkrēslos, biedrība mēģina viņus uzrunāt, aicināt pulkā. "Ar to iet grūti, jo katrs ir ierāvis savā stūrītī un saka, ka neko nevajag, ka tāpat ir labi," viņš saka. Biedru ir 15, bet aktīvi kādi pieci seši, jo ir veselības problēmas, ne katrreiz var ierasties uz ikmēneša tikšanos.

Līdzīgs stāsts ir Mārtiņam Mamim, kurš vada biedrību "Ceirība. Ticība. Mīlestība". Bērniem un jauniešiem ar kustību un garīgās attīstības traucējumiem un viņu vecākiem piedāvā sporta aktivitātes, galda tenisa nodarbības un kultūras pasākumus. "Uz papīra ir ap 60, aktīvi ir seši septiņi bērni un jaunieši, kurus regulāri ved uz nodarbībām. Reizēm šī viņiem ir vienīgā iespēja sevi realizēt. Jaunieši kopumā ir puslīdz aktīvi, bet vairāk darbojas savās mazajās grupiņās," viņš pastāsta.

Liepājas Neredzīgo biedrības pārstāve Laila Jaunskalze arī norāda, ka ne visi iestājas biedrībā. "Mūsu biedri ir no Liepājas un Kurzemes reģiona, šobrīd ir vairāk nekā 800. Liepājā ir 694 cilvēki. Vadītājs Māris Ceirulis mēdz teikt, ka šeit varētu būt kādi pieci tūkstoši invalīdu ar dažādiem traucējumiem," viņa atklāj.

Diskusija skar arī invalīdu ie-

spējas atrast darbu, un problēmas ir tieši ar darba vides pieejamību. "Neesmu dzirdējis, ka cilvēkam ratiņkrēslā vai skūterī būtu iespēja atrast darbu," pauž E. Birznieks.

Ir arī citi šķēršļi. M. Mamis piemin, ka divi jaunieši ar garīgās attīstības traucējumiem meklējot pavāra palīga darbu, viņiem ir speciālā izglītība, bet joprojām ir bezdarbnieki. "Ļoti grūti atrast darba devēju, kas pieņemtu kaut vai uz pusslodzi ar elementāriem darba pienākumu noteikumiem. Darba devēji baidās saskarties ar šiem jauniešiem, baidās no prereakcijas," viņš atklāj.

D. Jēriņš norāda, ka darba vides pieejamība labāka ir valsts un pašvaldību sektorā, bet "privātajā sektorā aizdomājas tikai tad, kad vajadzīgs darbinieks". Tomēr jaunām ēkām vides pieejamības normatīvi esot stingri, tai skaitā rūpnīcām. "2004. gadā kafejnīcas īpašnieks stāstīja: "Man te neviens ratiņkrēslā nenāk!" Bet varbūt nenāk tāpēc, ka nevar ienākt? Tagad varbūt ir ērti un neērti risinājumi, bet šaubos, vai publiskās ēkās varētu būt nepieejamība. Vēsturiskā ēkā gan neredzu iespēju otrā stāva birojā izveidot darba vietu cilvēkam ar kustību traucējumiem," saka izpilddirektora vietnieks.

Liepājā ir paredzēts pašvaldības līdzfinansējums mājokļa vides pielāgošanai – var ierīkot platformu, uzbrauktuvi, arī pie-

būvēt celiņu līdz ielai. Par laimi, nesen mainījusies normatīvā bāze – pārējiem mājas iedzīvotājiem piekrišana nav jāprasa. "Ne pārāk priedīga ziņa – būvuzmaksas ir uzlēkušas debesīs. Līdzfinansējums no cilvēka kļūst arvien lielāks un neko pozitīvu šim pasākumam nedos," spriež D. Jēriņš.

Atbilst standartam, bet neder skūterim

Būvniecības sadaļa vides pieejamībā ir ļoti maziņa, bet visvairāk redzama, saka D. Jēriņš. Pierasts runāt par infrastruktūras problēmām, taču sabiedrībā ir ne tikai cilvēki ratiņkrēslos, bet arī neredzīgie, nedzirdīgie, cilvēki ar ierobežotām uztveres spējām. "Domē darba grupā strādājām pie visā Latvijā vienīgā pašvaldības dokumenta, kurā ir runāts par vides pieejamību. Nācās daudz saprast arī par citām lietām," viņš atzīst. Uzzinājis gan to, ka ļoti atšķiras pavisam nedzirdīgu un vārdzirdīgu cilvēku vajadzības, gan to, ka nedzirdīgie lieto pilnīgi atšķirīgi strukturētu valodu un mūsu sarakstītie teikumi viņiem nav saprotami. Arī apkaunojošo faktu, ka nedzirdīgo ābece latviešu valodā izdota 1964. gadā un Ļ. burtam tajā piemeklēts vārds Ļeņins. Situācijas uzlabošanai ieviestas ziņas ar surdotulkotāju Liepājas vietnē, Jaungada sagaidīšanas pasākums pirms pandēmijas notika ar surdotulkotāju.

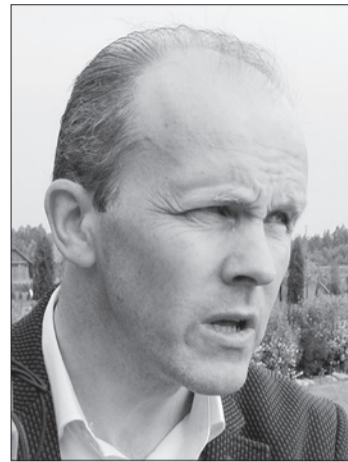
Izpildītāja vietnieks zina problēmu ar invalīdu tualetēm. "Tās pilnībā atbilst standartiem, bet standarts pilnībā neatbilst skūteriem. Izmaiņas daudz efektīvāk izdodas, ja tās cenšas panākt sabiedriskas organizācijas, to teiktajā ieklausās uzmanīgāk nekā pašvaldībā," viņš iesaka. Pašvaldība pēc Liepājas Diakonijas centra ieteikuma mainījusi iekšējos normatīvus, un tā tapusi tualete pie Ziemeļu mola, kas atbilst lielākiem standartiem, kādi valstī nav apstiprināti.

Būvvalde un Būvniecības valsts kontroles birojs uzrauga universālā dizaina risinājumus, tomēr vienmēr kāds kaut ko nepamanīs, saka D. Jēriņš. Viņš aicina iepazīties ar būvprojektiem un ziņot par nepilnībām. "Būvprojekti ir publiski pieejami elektronisko iepirkumu sistēmas mājaslapā. Man kā projektētājam ir šaubas, vai kāds atradīs nepilnības būvprojektos, jo tos zīmē ne tik detalizēti. Sīkas detaļas ne vienmēr uzbūvē tā, kā uzzīmēts. Būvdarbu vadītājam un būvuzraugam jau būtu jāpamana sliekšņītis un jāpievērš tam uzmanība, jābrīdina, ka kaut kas nav kārtībā," viņš saka.

Konsultācijas būvprojektiem sniedz M. Cīrulis, norāda L. Jaunskalze, bet viņš minējis, ka, ceļot "Pūtvejiņus", neviens neesot padomu prasījis.▶

EKSPERTS

Nedarīt ķeksīša pēc

Māris Ceirulis, Liepājas Neredzīgo biedrības vadītājs

Par "Pūtvejiņiem" tiešām nav bijusi neviena konsultācija – neviens nav jautājis, nav vērsies pie manis. Neesmu pats tur bijis, tikai dzirdēju, ka nav īsti labi. Parasti mums ir ļoti laba sadarbība ar būvvaldi, ar arhitektiem. Īpaši varu uzteikt Guntu Šņipki, viņa vienmēr konsultējas ar mums, prasa padomu, meklē labus risinājumus. Ko zinām, to mēģinām palīdzēt, lai būtu ne tikai vides pieejamība, bet plašāk – universālais dizains: vides, pakalpojumu, produktu un informācijas pieejamība visiem cilvēkiem.

No jaunākajiem objektiem Liepājā var minēt bērnu nama jauniešu atbalsta centru Salmu ielā, taktiļās kartes, kas atradīsies uz atjaunotā bijušā dzelzceļa tilta, kur būs gājēju un veloceliņš. Arī uz Roņu ielu bieži braucām, lai tur būtu pareizi izvietotas taktiļās informatīvās kartes pie noejas uz jūru, Zirgu salā esam meklējuši risinājumus gan informatīvajam norādēm, gan līmeņu maiņām dažādiem segumiem.

Bija iesākti vairāki projekti, kuros šobrīd ir apturēti iepirkumi. Bija jāmeklē risinājumi Viršu ielā sociālajai dzīvojamajai

mājai, kā arī vēl vienai grupu dzīvokļu mājai.

Sur tur ir būts ārzemēs, un es varu droši teikt, ka Liepāja šobrīd cilvēkiem ar invaliditāti ir viena no pieejamākajām pilsētām Eiropā. Izklusās iespaidīgi, bet tā ir realitāte. Vai viss jau ir izdarīts? Tas ir līdzīgi kā mājai vai dzīvoklim, kur vienu pusi sataisi, bet nāk jaunas tehnoloģijas, jauni risinājumi, un jātaisa atkal, tā arī pilsētvidē visu laiku jāuzlabo.

2009. gadā kopā ar Liepājas domi tika apstiprināta rīcības programma. Līdz tam nekādi nevarējām panākt, lai vides pieejamības prasības ievērotu tie, kas uzvar iepirkumā un būvē ielu vai objektu. Tajā laikā normatīvos vēl nebija ieliktas prasības. Atsaucoties uz rīcības programmu, ir tiesības prasīt vides pieejamības risinājumus. Daudzu kilometru garumā iestrādātas vadlīnijas, panāks, ka ietvei ar brauktuvi jāsaīst vienā līmenī, uz nullīti, lai ērti var pārvietoties gan ratiņkrēslā sēdošie, gan neredzīgie, gan bērni ar divriteņiem, gan vecāki ar bērniem, cilvēki ar ratiņšomām. Ir skaņas luksofori, taktiļās kastītes, vairāk nekā desmit kartes pilsētvidē, runājošie autobusi un tramvaji, marķētie stabi uz ietvēm, lai vājredzīgie neskrien virsū. Protams, uzreiz katra cilvēka pagalmā nevaram šos risinājumus ieviest.

Visu laiku jātur roka uz pulsa. Tikko vēl konsultēju Salmu ielas nama evakuācijas plāna izveidi, lai varētu iemācīt orientēties vājredzīgiem un neredzīgiem cilvēkiem. Vēl ir specifiskas vietas, kur jāmeklē labi risinājumi. Vajadzīgs, lai būtu funkcionāli, nav nozīmes izdarīt ķeksīša pēc. Domāju, šai virzienā mums vēl ilgu laiku būs, ko darīt.▶

UZZIŅAI

ATBALSTS MĀJOKĻA VIDES PIELĀGOŠANAI

- Liepājā ieviests 2018. gadā.
- Līdz šim laikam īstenoti 3 projekti.
- Jūnijā nodos ekspluatācijā ceturto pacēlāju, vēl vienu pašlaik ierīko.
- Ik gadu budžetā paredzēti līdzekļi diviem pacēlājiem – 15 tūkstoši eiro katram.
- Ja nauda konkrētajā gadā netiek izmantota, tā pārceļas uz nākamo.
- Dienvidkurzemes novadā taps kopīgi saistošie noteikumi, pašlaik jautājumu risina individuāli.
- Novada teritorijā no 2015. līdz 2021. gadam sniegts atbalsts 7 māsaimniecībām vides pielāgošanai.

AVOTI: LIEPĀJAS PILSĒTAS UN DIENVIDKURZEMES NOVADA SOCIĀLIE DIENESTI